

Haziran 2022

Yıl: 6 Sayı: 1 ss. 78-94

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 08.02.2022

Kabul Tarihi: 07.03.2022

ISSN: 2619-9408

June 2022

Volume: 6 Issue: 1 pp. 78-94

Article Type: Research Article

Submitted: 08.02.2022

Accepted: 07.03.2022

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA TERCİHLERİ

Osman Kürşat YORGANCI*

Öz

Okuma, dün olduğu gibi bugün de bilgiye ulaşmada insanlar tarafından en çok tercih edilen yöntemlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle de sürekli yeni bilgilerin ortaya çıktığı ve bu bilgilerin hızla yayıldığı günümüzde okuma, artık insanlar için tercihten çok bir ihtiyaca dönüşmüştür. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okuma tercihlerini belirlemektir. Araştırma nitel bir çalışma olup temel nitel araştırma deseni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı ilk döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda eğitim gören 20 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen form, uzman görüşüne sunulmuş, 10 uzmanın görüşleri doğrultusunda son şeklini almıştır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenerek değerlendirilmiştir. Değerlendirmeye göre öğrencilerin ev ve kütüphane gibi sessiz ve rahat ortamlarda okumayı tercih ettiği; ilgi alanlarına giren kitap türlerini diğerlerine göre daha çok okuduğu; okuma tercihlerinde ailelerinin ve öğretmenlerinin birinci derecede etkili olduğu; basılı kaynakları elektronik kaynaklara göre daha çok tercih ettiği ve arkadaşlarının okuyup üzerinde konuştuğu bir eseri okuma tercihinin kendilerinde aynı etkiyi oluşturmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çoğu, okumanın kendilerine daha çok bilgi ve başarı kazandırdığını; okumayı daha çok bilgi edinmek ve kendini geliştirmek amacıyla yaptığını; okumayı öğrendikten sonra kendini daha iyi ifade ettiğini, bilgilendiğini ve özgülleştiğini ifade etmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların başta aileler olmak üzere öğretmenler, alan uzmanları ve kitap yazarları gibi eğitim paydaşlarına fikir verebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma eğitimi, okuma tercihleri, ortaokul öğrencileri.

Reading Preferences of Secondary Students

Abstract

Reading is one of the most preferred language skills by people in accessing information today, as it was in the past. Especially at this time when information is produced and consumed at such a rapid pace, reading is more of a necessity than a choice for people. The aim of this study is to determine the reading preferences of secondary school students. This research is a qualitative study and was carried out with a basic qualitative research design. The study group consists of 20 secondary school students studying in the 5th, 6th, 7th and 8th grades in public schools affiliated to the Ministry of National Education in the first term of the 2019-2020 academic year. Research data were collected with a semi-structured interview form. This form was developed by the researchers, presented to the opinion of 10 experts, and took its final form in line with the opinions of the experts. The form consists of 11 items. The data obtained in the research were evaluated by content analysis. As a result of the evaluation, it was determined that the students preferred to read in quiet and comfortable environments such as home, armchair, library; they read the types of books that fall within their field of interest more than the others; prefers silent reading method more than other methods; that their families and teachers are primarily effective in their reading preferences; prefers printed sources more than electronic sources; It has been determined that the preference of reading a work that their friends have read and talked about does not have the same

* Öğr. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Rektörlük, TÖMER, yorganci@yildiz.edu.tr, Orcd: <http://orcid.org/0000-0001-8230-219X>.

effect on students. In addition, most of the students think that reading gives people more knowledge and success; they do reading in order to gain more knowledge and improve themselves; They stated that after learning to read, they expressed themselves better, became more informed and liberated. These results obtained from the research can give an idea to all stakeholders in education such as teachers, field experts, book authors, especially families.

Keywords: Reading education, reading preferences, secondary school students.

Giriş

Eğitim-öğretim sürecinde temel dil becerileri önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü her ferdin dili bir iletişim aracı olarak kullanması gerekmektedir. Temel dil becerileri dili oluşturan ana unsurlardandır. Bu becerilerden biri olan okuma ise bilgiye ulaşma ve bilgiyi özümseme sürecinde bireylerin en sık başvurduğu anlama becerilerindedir. Eğitim-öğretimde bireylerin okuma becerisini edinmesiyle başlayan bilgiye ulaşma ve özümseme süreci yaşam boyu artarak devam etmektedir. Değişen dünyayı anlayabilmek, yeniliklere ve insanlık tarihinin en yoğun bilgi akışına uyum sağlayarak bilgiyi dönüştürebilmek için insanların okuma ve anlamaya her zamankinden daha çok ihtiyacı vardır. Eğitim öğretimin temel amacı insandaki bu ihtiyacı en iyi şekilde karşılayabilmek ve öğrenme becerilerinin gelişmesine katkı sunabilmektir. Farklı amaçlar için farklı kitapları okuma ve anlama; olaylara farklı açılardan bakabilmeye, analiz ve sentez becerilerinin gelişmesine, içinde yaşanılan toplumun sosyal ve ekonomik süreçlerine katılabilmeye imkân sağlamaktadır (Katrancı, 2015:50).

Okuma; toplumsal, ekonomik, kültürel ve psikolojik birçok boyutunun yanı sıra vazgeçilmez bir eğitim-öğretim aracıdır. Eğitim-öğretim süreci içerisinde eğitim-öğretim kurumlarında kullanılmakta olan öğretim materyalleri incelendiğinde yazılı kaynakların ağırlıklı olduğu, okumanın başlıca öğrenme yolu olarak kullanıldığı ve eğitim-öğretim kurumlarındaki türlü öğrenmelerin büyük oranda okuduğunu anlamaya bağlı olduğu görülmektedir. Okuma, öğretim programlarının omurgasını oluşturmaktadır. Okuduğunu anlama becerisi yeterince gelişmeyen bir öğrencinin diğer derslere ilgi duyması, ders kitaplarında okuduklarını anlayabilmesi yani başarılı olması beklenemez. Yapılan araştırmalar eğitimde verimliliği artırmada okumanın yüzde 30 civarlarında etkili olduğunu belirterek okumanın bir eğitim hedefi olmasının yanında eğitim hedeflerinin geliştirilmesi için de gerekli bir araç olduğunu göstermektedir (Geçgel ve Burgul, 2009; Şirin, 2006). İyi bir okuma eğitimi öğrencilere şu faydaları sağlamaktadır (Temizkan, 2007:21):

- Yazılı ve sözlü anlatım gücünü geliştirir.
- Söz dağarcığını zenginleştirir.
- Eleştirme ve değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
- Dil bilgisi kurallarını daha iyi kavramaya yardım eder.
- Yazım ve noktalama kurallarının doğru kullanılmasına yardımcı olur.
- Ders kitaplarının kolayca okunup anlaşılmasına yardım eder.
- Kaynak kitaplardan daha iyi yararlanabilmeyi sağlar.

Okuma becerisinin insan hayatındaki yeri ve öneminin geçmişten günümüze sürekli artması sebebiyle okuma eğitimi üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Eğitimciler, bireylerin birer nitelikli okuryazarlar olmaları ve gelişimsel sürecin yaşam boyu devam ettirilmesi için farklı arayışlara yönelmektedirler. Araştırmacılar da bu konuda, öğrencilerin ders dışı okuma deneyimlerinin özellikle de kendi kendilerine yaptıkları okumaların okuma sürecinde oldukça önemli olduğunu

vurgulamaktadırlar (Anderson, Wilson ve Fielding, 1988; Stanovich, 1986; Worthy, 2002). Çocukların okuma sürecinin gelişiminde ise mensubu olunan çevrenin yanı sıra kitap seçiminin de önemli olduğu belirtilmektedir (Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım, 2012; Angeletti, Hall ve Warmac, 1996; Haris, 2008; Padak ve Rasinski, 2007; Schirmer ve Lockman, 2001; Wutz ve Wedwick, 2005).

Öğrenciler ilgi ve meraklarından dolayı içsel nedenlerle okumaya yönelebilecekleri gibi okul, aile ve arkadaş çevresi gibi dışsal nedenlerle de okumaya yönelebilirler (Yıldız ve Akyol, 2011: 794). Çocuğun içinde büyüdüğü okul ve arkadaş ortamı, çocuğu gelecekteki toplumsal yaşama hazırlamaktadır. Çocuk, aklının erdiği ilk yıllarından itibaren ev, arkadaş ve okul çevreleri arasında bazı değişik çelişkiler ve yeniliklerle karşılaşır. Örneğin evde kabul edilip normal görülen ve sevgiyle bakılan bazı davranışların okul veya arkadaş çevresinde aynı tepkiyle karşılanmadığını deneyimleyebilir. Çocuklar bu dönemlerde okul veya arkadaş çevresindeki beklentilere yönelik becerilerini geliştirdiğinde özgüven duygusu edinmektedir. Bu yaşlardaki çocuklar aileden kopmamaya çalışırken anne babasını da eleştirel bir yaklaşımla incelemektedir (Dodson, 2000).

Eğitim-öğretim sürecinde okuma becerisiyle ilgili dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri de okuma tercihleridir. Öğrencilerin okuma tercihlerinde ailelerin (Biçici, 2006; Bozkurt, 2013; Durualp, Durualp E. ve Çiçekoğlu, 2013; Er, 2018; Kurnaz ve Yıldız, 2015; Matvichuck, 2015; Senechal, 2006; Ülper, 2011) ve öğretmenlerin (Aksoy ve Öztürk, 2018; Bamberger, 1990; Karakullukçu ve Çelik, 2020; Tekgül, 2013) etkisini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır. Bunların dışında öğrencilerin okuma tercihlerini etkileyen farklı değişkenlerin olduğu da bilinmektedir. Harris ve Sipay (1990) okuma becerisinin sosyal, politik, ekonomik, akademik ve kişisel pek çok değerle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple okuma becerisinde başarılı olunabilmesi için okuma sürecini etkileyen değişkenlerin bilinmesi ve sürecin bu doğrultuda planlanması gerekmektedir.

Öğrencilerin okuma tercihlerinin belirlenmesi, her şeyden önce okuma konusundaki çoğu engelle önlem alınmasını ve bu engellerin ortadan kaldırılmasını kolaylaştıracaktır. Bu sayede okuma oranlarıyla ilgili alan yazında var olan olumsuz bilgiler tersine çevrilebilecektir. Günümüz dünyasında okumanın işlevinin her geçen gün arttığı düşünüldüğünde okuma süreçlerinin iyileştirilmesi öğrencilerin yararına olacaktır. Çünkü öğrenciler gerek eğitim-öğretim sürecinde gerekse bu sürecin başarı ölçütlerinin belirlendiği ölçme ve değerlendirme basamağında okuma becerisine çok fazla ihtiyaç duymaktadırlar. İşte bu sebepler dolayısıyla ortaokul öğrencilerinin okuma tercihlerinin neler olduğunun belirlenmesi araştırılmaya değer görülmüştür.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmanın temel özelliği, bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla etkileşimleri içinde nasıl inşa ettiği üzerine yoğunlaşmasıdır. Temel nitel araştırma deseni çalışmaları bütün disiplin ve uygulama alanlarında görülebilir. Bunlar eğitimde bulunan en yaygın araştırma biçimlerindedir. Bu desen; bireylerin hayatlarını nasıl yorumladığına, gerçeği sosyal dünyaları ile etkileşimleri neticesinde nasıl inşa ettiğine yoğunlaşmaktadır (Merriam, 2018:22).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında 5, 6, 7 ve 8. sınıflara devam etmekte olan 20 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrenci isimleri çalışma etiği gereği her bir öğrenciye bir kod (Ö1, Ö2, Ö3...)

verilerek gösterilmiştir. Öğrencilerin sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun cinsiyet ve sınıf seviyesi değişkenleri

Öğrenci Kodu	Cinsiyet	Sınıf Seviyesi	Öğrenci Kodu	Cinsiyet	Sınıf Seviyesi
Ö1	Kadın	5. sınıf	Ö11	Kadın	7. sınıf
Ö2	Kadın	5. sınıf	Ö12	Kadın	7. sınıf
Ö3	Kadın	5. sınıf	Ö13	Erkek	7. sınıf
Ö4	Erkek	5. sınıf	Ö14	Erkek	7. sınıf
Ö5	Erkek	5. sınıf	Ö15	Erkek	7. sınıf
Ö6	Kadın	6. sınıf	Ö16	Kadın	8. sınıf
Ö7	Kadın	6. sınıf	Ö17	Kadın	8. sınıf
Ö8	Kadın	6. sınıf	Ö18	Erkek	8. sınıf
Ö9	Erkek	6. sınıf	Ö19	Erkek	8. sınıf
Ö10	Erkek	6. sınıf	Ö20	Erkek	8. sınıf

Çalışmaya katılan 20 öğrencinin yarısı kadın, yarısını erkek öğrencidir. Çalışmanın ortaokul düzeyindeki tüm sınıfları içermesi için sınıf seviyelerine göre dağılımın eşit olmasına dikkat edilmiş ve her sınıf seviyesinden 5 öğrenci tercih edilmiştir. Öğrenciler belirlenirken sınıf düzeyi ile birlikte akademik başarı da dikkate alınmıştır. Öğrencilerin buldukları sınıf seviyelerine göre farklı başarı düzeylerine; düşük, orta ve yüksek başarı ortalamalarına sahip olmasına dikkat edilmiştir. Ortaokul düzeyindeki her sınıf seviyesinden farklı cinsiyete mensup farklı başarı düzeyindeki öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesi ile araştırma grubunun temsil gücünün artırılması hedeflenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında görüşmeden yararlanılmıştır. Görüşme nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracıdır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Temel nitel araştırma deseninde veriler; görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yoluyla toplanabilir (Merriam, 2018:23). Ortaokul öğrencilerinin okuma tercihlerinin belirlenebilmesi için araştırmacı tarafından bir yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, hazırlanan form 10 uzmanın görüşüne sunulmuş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra forma son şekli verilmiştir. Elde edilen form 11 maddeden oluşmaktadır.

Tablo 2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları

Soru No	Soru Maddesi
1	Okurken kendinizi en rahat hissettiğiniz yer neresidir? Neden?
2	Okuma kitaplarınızı belirlerken sizi neler etkiler? Yani nelere dikkat edersiniz? (Tür, görsel, tavsiye vb.)
3	Herhangi bir metni (gazete, dergi, kitap, mesaj vb.) okurken sizi heyecanlandıran durumlar nelerdir?
4	Okurken en çok hangi yöntemi tercih edersin? (Sesli, sessiz, grupla, tartışarak vb.) Neden?
5	Sizi en çok kim okumaya teşvik eder (Anne, baba, abi, abla, öğretmen vb.)? Neden?
6	Sizce başarıya ulaşmada okumanın bir etkisi var mıdır? Neden?
7	Okumak insana ne kazandırır? (Bilgi, başarı, gelişim, iyi bir meslek, para vb.) Siz genellikle hangi amaçla okuyorsunuz?
8	Okuduğun bir kaynaktan (gazete, dergi, kitap vb.) öğrendiğin bir bilginin günlük hayatta işine yaraması sonraki okumalarına etkiler mi? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.
9	Sizce basılı veya elektronik kaynaklardan hangisinden okumak daha zevklidir? Neden?
10	Sınıftaki öğrencilerin çoğunun okuyup üzerinde konuştuğu bir kitabı okuma ihtiyacı duyar mısınız? Böyle bir durumda neler yaparsınız?
11	Okumanın sosyal hayatta diğer kişilerle iletişim kurarken bir fayda sağladığını düşünüyor musunuz?

Verilerin Analizi

Doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde birbirine benzer veriler çeşitli kavram ve temalar çerçevesinde düzenlenir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler belli kodlar oluşturularak kategorize edilmiştir. Bu tasnif sonucunda ulaşılan veriler arasında da karşılaştırma yapılarak gerekli yorumlamalar yapılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı birinci döneminde gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Aşağıda yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar kategorize edilmiş ve bu kategoriler altında öğrencilerin cevaplarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Okurken kendinizi en rahat hissettiğiniz yer neresidir? Neden?

Ev
Ö.5.2. Ben kendi odamda rahat hissediyorum. En sessiz yer orası olduğu için.
Ö.5.4. Ev, çünkü okul bittiği için evinde kendini rahat hissedersin.
Ö.5.5. Ev, çünkü sessiz olduğu için.
Ö.6.1. Evimde odamda rahat ederim çünkü kendimi daha rahat hissedirim.
Ö.6.2. Kitabımı en rahat okuyabildiğim yer odamdır. Çünkü odamda sessizlik oluyor ve odamda rahat oluyorum.
Ö.6.4. Kendi evimde, çünkü kendimi daha rahat hissedirim.
Ö.7.2. Odam, çünkü sessiz bir ortam var.
Ö.7.4. Odam. Çünkü kendimi en rahat hissettiğim ve kitap okumaya en iyi odaklandığım yer orası.
Ö.7.5. Evimdeki koltuk. Çünkü çok rahat ediyorum.
Ö.8.1. Evin balkonu. Çünkü bizim evin balkonun karşısında ağaçlar, çimenler var. Kitabımı kuş sesleriyle okumak beni daha rahat hissettiriyor.
Ö.8.3. Ev. Çünkü sessiz, sakin ve orada daha rahat olabiliyorum.
Bahçe
Ö.6.3. Bahçede çünkü sessiz bir yerde okumak isterim.
Ö.8.2. Bahçemiz. Çünkü hem açık hava hem de rahat. Üstelik orada daha çok yoğunlaşıyorum ve orada okuma köşem var.
Orman
Ö.5.1. Orman, çünkü orası çok sessiz.
Ö.8.5. Kütüphane. Çünkü orası çok sessiz oluyor.
Okul
Ö.7.3. Okul sıraları. Çünkü ne çok rahat ne de çok rahatsız edici.
Kütüphane
Ö.7.1. Kütüphanede rahat hissediyorum. Çünkü sessiz bir ortam var.
Bank
Ö.5.3. Sessiz, ılık havalarda bir bank. Çünkü orada rahat ederim.

Sessiz Bir Ortam

Ö.6.5. Sessiz bir ortam yeter bana. Çünkü sessiz bir ortamda daha rahat ediyorum.

Yolculukta

Ö.8.4. Arabada yolculuk ederken. Çünkü dikkatimi dağıtacak bir şey olmuyor ve kitaba daha çok yoğunlaşabiliyorum.

Verilere göre öğrencilerin kitap okurken kendilerini en rahat hissettikleri yerin ev (11) olduğu görülmektedir. Evi sırasıyla bahçe (2), orman (2), okul (1), kütüphane (1), bank (1), sessiz bir ortam (1) ve yolculuk (1) takip etmektedir. Öğrencilerin bu yerleri seçmesindeki nedenlerin sırasıyla “rahatlık, sessizlik, odaklanma ve dikkat” gibi etkenler olduğu, dolayısıyla ilgili özelliklere sahip ilgili mekânların öğrencilerin okuma tercihlerine yön verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Okuma kitaplarınızı belirlerken sizi neler etkiler? Yani nelere dikkat edersiniz? (Tür, görsel, tavsiye vb.)

Kitabın Dışı

- Ö.5.1. Kitabın kapağına dikkat ederim.
 - Ö.5.5. Kapağına dikkat ederim.
 - Ö.6.4. Okuma kitaplarını belirlerken genellikle kapağına bakarım.
 - Ö.6.5. Kitabın adı ve kapak görseline dikkat ederim.
-

Kitabın İçi

- Ö.5.3. Kitabın resimli olup olmamasına.
 - Ö.5.4. Kitapta kullanılan yazı stiline dikkat ederim.
 - Ö.6.2. Okuma kitaplarımı belirlerken içindeki yazılara, görsellere dikkat ederim.
-

İçerik

- Ö.8.1. Akıcı olmasına dikkat ederim. Özellikle kitabın konusu beni etkiler. Seçeceğim kitabın konusu özellikle bilim kurgu türünde olmalıdır.
 - Ö.8.2. Çok uzun, sıkıcı ve yaşıma uygun olamamasına dikkat ederim.
-

Tür

- Ö.6.1. Daha çok kitabın türüne dikkat ederim.
 - Ö.6.3. Genellikle okuma kitabını kitabın türüne göre belirlerim.
 - Ö.7.1. Okuyacağım kitabı ilgi alanıma uygun olarak belirlerim.
 - Ö.7.2. Okuyacağım kitabı türüne göre belirlerim.
 - Ö.7.3. Türüne dikkat ederim çünkü kendi zevkime uygun kitap okumayı daha çok isterim.
 - Ö.7.4. Kitapların türüne dikkat ederim.
 - Ö.7.5. Kitapları türüne göre tercih ederim.
 - Ö.8.3. Kitabımı belirlerken ilk önce türüne dikkat ederim.
 - Ö.8.4. İlk önce türüne dikkat ederim.
 - Ö.8.5. Türüne ve beni sürüklemesine dikkat ederim.
-

Seviyeye Uygunluk

- Ö.5.2. Kendi yaşıma uygun olup olmamasına dikkat ederim.
-

Öğrencilerin verdiği cevaplara göre okuma kitaplarını belirlerken en çok dikkat ettikleri hususların sırasıyla tür (10), kitabın dışı (4), kitabın içi (3), içerik (2) ve seviyeye uygunluk (1) olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin bir kitabı seçerken genellikle ilgi ve meraklarına hitap eden eserleri tercih ettiğini göstermektedir.

Tablo 5. Herhangi bir metni (gazete, dergi, kitap, mesaj vb.) okurken sizi heyecanlandıran durumlar nelerdir?

İçerik

- Ö.5.1. Kitabın sayfalarını okurken heyecanlanırım.
 Ö.5.2. Kitabın içinde neler olup olmadığı beni heyecanlandırır ve hemen okumaya teşvik eder.
 Ö.5.3. Sürükleyici ve içeriği heyecanlı kitaplar beni heyecanlandırır.
 Ö.5.4. Tuttuğum takım (Galatasaray) yenince onunla ilgili haberleri okurken heyecanlanırım.
 Ö.5.5. Yeni bir kitap aldığımda heyecanlanırım.
 Ö.6.1. Öyküleyici, merak uyandıran kitaplarda devamını okumak beni heyecanlandırır.
 Ö.6.2. Herhangi bir şeyi okurken olayın sonunda neler olacağı, mutlu bir haber mi yoksa mutsuz bir haber mi alacağı beni heyecanlandırır.
 Ö.6.3. Kitabın merak uyandıran yerleri beni heyecanlandırır.
 Ö.6.4. Sevindirici bir haber okuyunca heyecanlanıyorum.
 Ö.6.5. Okuduğum kitabın kahramanı bir şeyi söyleyebilecek mi, konuşabilecek mi vb. gibi merak unsurları beni heyecanlandırır.
 Ö.7.2. Kitabın sonunda ne olacağı beni heyecanlandırır.
 Ö.7.3. Okurken benim dikkatimi çeken ilginç bilgilerin olması.
 Ö.7.4. Kitapların sonu beni çok heyecanlandırır.
 Ö.8.1. Olayların, durumların sanki bir mucize eseri olduğunu okuduğum an hem çok mutlu oluyorum hem de çok heyecanlanıyorum.
 Ö.8.3. Masallardaki ya da kitaplardaki merak uyandıran şeylere heyecanlanıyorum.
 Ö.8.4. Ben bilgi dolu kitapları çok seviyorum. Okuduklarımı arkadaşlarımla, ailemle paylaşmayı seviyorum.

Ana Düşünce/Ana Duygu

- Ö.7.1. Metnin bana verdiği duygu beni heyecanlandırır.

Konu

- Ö.7.5. İlgimi çeken bir konunun anlatılması beni heyecanlandırır.

Çevre

- Ö.8.5. Arkadaşlarımda aynı kitabı okuyor olması ve onun hakkında konuşacak olmamız.

Yukarıdaki verilere göre öğrenciler bir metni okurken içerik (16), ana düşünce/ana duygu (1), konu (1) ve çevre (1) etkisiyle heyecan duymaktadır. Buradan hareketle öğrencilerin kendilerini heyecanlandırabilecek içeriğe sahip metin arayışlarının söz konusu olduğu, bu yöne bir tercihlerinin olduğu ifade edilebilir.

Tablo 6. En çok nasıl okumayı tercih edersiniz? (Sesli, sessiz, grupla, tartışarak vb.) Neden?

Sessiz Okuma

- Ö.5.1. Sessiz okumayı tercih ederim. Çünkü bu şekilde daha rahat okuyorum.
 Ö.5.2. Sessiz okuma çünkü sessiz okurken birçok hayal kuruyorum.
 Ö.5.3. Sessiz okuma çünkü biri olunca konuşur ve dikkatim dağılır.
 Ö.5.4. Sessiz okuma çünkü kimseyi rahatsız etmemiş olurum.
 Ö.5.5. Sessiz okuma çünkü sessiz okurken okuduklarımı daha iyi anlayabiliyorum.
 Ö.6.1. Sessiz okuma çünkü hem daha hızlı okuyorum hem de çevreyi rahatsız etmiyorum.
 Ö.6.2. Okurken sessiz ve dudak kıpırdatmadan okumayı severim. Çünkü toplum içinde sessiz okumam gerektiği için ve bu şekilde kendimi kitaba kaptırdığım için tercih ediyorum.
 Ö.6.3. Sessiz okumayı daha çok severim. Çünkü sesli okuduğumda bazıları rahatsız olabilir.
 Ö.6.4. Sessiz okumayı daha çok seviyorum. Çünkü sessiz okurken daha hızlı okurum.
 Ö.6.5. Kitaba kendimi kaptırırsam sessiz okumayı tercih ediyorum. .
 Ö.7.1. Sessiz okumayı tercih ederim çünkü başka okuyanları rahatsız etmek istemiyorum.
 Ö.7.2. Sessiz okumayı tercih ederim çünkü diğer türlü kafam karışıyor, okuduğum şeye odaklanamıyorum.
-

- Ö.7.3. Sessiz okuma çünkü bu şekilde okuduklarımı daha iyi anlıyorum.
- Ö.7.4. Sessiz okuma çünkü okuduklarımı daha iyi anlıyorum.
- Ö.7.5. Kimsenin olmadığı sessiz bir ortamda sessiz okumayı tercih ederim. Çünkü okuduklarımı daha iyi anlıyorum.
- Ö.8.1. Sessiz okumayı tercih ederim. Çünkü kendimi okuduğum kitaptaki olayın içine atarken dikkatimin dağılmasını hiç istemem.
- Ö.8.2. Sessiz okumayı tercih ederim çünkü bu şekilde daha iyi anlıyorum. Okurken her cümle bittiğinde o cümleyi anlayıp sonra okumaya devam ediyorum.
- Ö.8.3. Sessiz okuma çünkü daha rahat ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum.
- Ö.8.4. Sessiz ve yalnız okuma çünkü bu şekilde daha iyi odaklanabiliyorum.
- Ö.8.5. Sessiz okumayı tercih ediyorum. Çünkü bu şekilde daha iyi anlıyorum.

Tablodaki verilere göre öğrencilerin sessiz okuma (20) ile okurken kendilerini daha iyi hissettiklerini belirttiği görülmektedir. Çalışma grubundaki öğrencilerin tamamının aynı cevabı verdiği dikkat çekmektedir. Farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin aynı cevabı vermiş olması, sessiz okumanın ortaokul öğrencilerinde okumaya yönelik önemli bir güdüleme özelliğine sahip olduğu, dolayısıyla da öğrencilerin bu şekilde okumayı tercih ettiği yönünde bir çıkarım yapmamızı sağlamaktadır.

Tablo 7. Sizi okumaya en çok kim teşvik eder (Anne, baba, abi, abla, öğretmen vb.)? Neden?

Öğretmen
Ö.5.1. Öğretmenim teşvik eder. Çünkü onun teşviki ile daha çok okuyorum.
Ö.5.4. Öğretmenimiz çünkü bizim yeni kelimeler öğrenmemizi ister.
Ö.7.1. Öğretmenim çünkü sınıftaki okumalar beni daha çok okumaya teşvik eder.
Ö.7.3. Öğretmenim çünkü o kitabın ve kitap okumanın önemini çok iyi biliyor.
Ö.7.4. Öğretmenlerim çünkü öğretmenlerimi kendime örnek almaya çalışıyorum.
Ö.8.5. Öğretmenlerimiz çünkü onlar bizi okumaya daha çok isteklendiriyor.
Aile
Ö.5.2. Annem, babam teşvik eder. Çünkü onlar okumamın güzelleşmesini istiyorlar.
Ö.5.3. Bazen annem okumamı söyler ama genellikle ben kendi isteğimle okurum.
Ö.5.5. Annem çünkü derslerimi daha iyi anlayıp daha başarılı olacağımı söylüyor.
Ö.6.1. Annem, ablam çünkü daha çok bilgi öğrenebileceğimi söylüyor.
Ö.6.2. Beni en çok okumaya teşvik eden kişiler; annem, ablam ve öğretmenimdir. Çünkü sınavlarda başarılı olabilmem için kitap okumamı istiyorlar.
Ö.6.3. Babam çünkü çok kitap okursam ileride iyi bir iş sahibi olabileceğimi söylüyor.
Ö.6.4. Babam çünkü kitap okuyarak gelecekte bir devlet memuru olabileceğimi söylüyor.
Ö.6.5. Annem ve ablam çünkü benim hızlı bir şekilde okumam ve sınavlarda geç kalmamam için.
Ö.7.2. Annem çünkü benim okumamı en çok o istiyor.
Ö.7.5. Babam çünkü kelime hazinemini gelişmesini istiyor.
Ö.8.1. Başta okumaya annem teşvik etmişti ama ortaokula başladığımdan beri kimsenin baskısı altında kalmadan kendim canımın istediği kadar okuyorum.
Ö.8.2. Annem ve teyzem çünkü onlar kitabın insana çok şey kattığını söylüyorlar.
Ö.8.3. Annem çünkü eğer düzenli okursam sınavlarımda soruları daha iyi anlayacağımı ve daha iyi cevaplayacağımı söylüyor.
Arkadaş
Ö.8.4. Arkadaşlarım çünkü onlarla aynı kitapları okuyup tartışmak çok güzel ve zevkli oluyor.

Yukarıdaki verilere göre öğrencilerin okumaya istek duymasını sağlayanların sırasıyla aile (13), öğretmen (6) ve arkadaş (1) olduğu anlaşılmaktadır. Ortaokul öğrencileri aileleri tarafından

okumaya teşvik edilmelerinin sebeplerini “sınavlarda başarılı olmak, iyi bir iş sahibi olmak, hızlı okuyabilmek, yeni bilgiler öğrenmek, okuma hızı ve okumanın güzelleşmesi” şeklinde ifade ederken öğretmenlerinin kendilerini isteklendirme nedenlerini ise “sınıf okuması yaptırma, rol model alma (örnek alma), yeni bilgiler ve kelimeler öğrenme” olarak saymaktadırlar. Bunlara ek olarak arkadaş cevabını veren öğrenci, bunun nedenini “arkadaşlarıyla birlikte okudukları aynı kitap üzerindeki tartışmaların çok güzel ve zevkli olması” şeklinde açıklamaktadır.

Tablo 8. Sizce başarıya ulaşmada okumanın bir etkisi var mıdır? Neden?

Var
Ö.5.1. Vardır çünkü okumak da ders çalışmak gibi başarıyı etkiler.
Ö.5.2. Evet vardır. Çünkü yeni bilgiler öğrenmemizi sağlar.
Ö.5.3. Evet vardır. Kitap okuyarak okumamızı geliştirir, sınavlarda hızlı oluruz. Böylelikle soruların hepsini doğru yaparız.
Ö.5.4. Evet vardır. Çünkü bilmediğimiz şeyleri okuyarak öğrenir ve sınavlarda sorulan soruları biliriz.
Ö.5.5. Vardır çünkü hayal dünyamızı zenginleştirir.
Ö.6.1. Vardır çünkü kitaplar yeni bilgiler öğretir.
Ö.6.2. Vardır çünkü okuma yaparak sınavlarda soruları anlamamız kolaylaşır ve soruları daha hızlı cevaplarız.
Ö.6.3. Vardır çünkü okursak yeni bilgiler ediniriz.
Ö.6.4. Vardır. Çünkü sınav sorularını daha hızlı okuyup anlayabiliriz.
Ö.6.5. Evet vardır. Çünkü kitap okuyarak hızlı okuyabiliriz. Ayrıca iletişim kurmamızı kolaylaştırır.
Ö.7.2. Evet vardır. Çünkü daha hızlı okumamızı sağlar. Bu da sınavlardaki soruları daha hızlı anlamamızı ve çözmemizi sağlar.
Ö.7.3. Vardır. Çünkü okuyarak yeni bilgiler öğreniriz.
Ö.7.4. Evet vardır. Çünkü kitap okuduğumuz zaman Türkçe paragraf sorularını daha iyi çözebiliriz ve matematik sorularını daha iyi anlayabiliriz.
Ö.7.5. Evet vardır. Çünkü daha çok bilgiye sahip oluruz.
Ö.8.1. Vardır. Çünkü bir şey okumak hem zihnimizi açar, hem de olaylara bakış açımızı zenginleştirir. Ayrıca hayatımıza yön vermemiz için en güzel yöntemdir.
Ö.8.2. Evet vardır. Çünkü kitaplardan öğrendiğimiz bilgiler bir gün mutlaka işimize yarar.
Ö.8.3. Bence vardır. Çünkü sınavlardaki okuyup anlama becerisinin kitap okuyarak gelişeceğini düşünüyorum.
Ö.8.4. Vardır tabii ki de. Sonuçta kitap okumak bizi daha bilgili ve kültürlü yapar.
Ö.8.5. Evet vardır. Çünkü okursan okuduklarınızı daha iyi anlayabilirsin ve anladıkça da başarılı olursun.
Yok
Ö.7.1. Çok yoktur. Belki Türkçe derslerinde paragraf sorularını daha iyi anlarım.

Öğrencilerin altıncı soruya verdiği cevaplar incelendiğinde kitap okumanın başarıya ulaşmada etkili olduğu görüşünde birleşildiği anlaşılmaktadır. Sadece bir öğrenci olumsuz cevap vermiştir. Ama o öğrenci de okumanın Türkçe derslerinde fayda sağlayacağını düşünmektedir. Bu verilere bakılarak öğrencilerin başarılı olmak için okumaya istek duyduğu yorumu yapılabilir. Öğrencilerin başarılı olmak için okumaları aynı zamanda okumayı başarmak için tercih ettikleri şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 9. Okumak insana ne kazandırır? (Bilgi, başarı, gelişim, iyi bir meslek, para vb.) Siz genellikle hangi amaçla okuyorsunuz?

Bilgi-Başarı
Ö.5.1. İnsana bilgi kazandırır. Ben kitabın içindekileri öğrenme amacıyla okuyorum.
Ö.5.2. Bilgi ve başarı. Yani bilgiler öğrenmek için okurum.
Ö.5.3. Bilgi. Bilgi edinmek için okurum.

-
- Ö.5.4. Kitap okumak insana bilgi ve başarı kazandırır. Ben bilgi edinmek için okurum.
- Ö.6.1. Bilgi kazandırır ve ileride bir meslek sahibi yapar. Bilgi kazanmak için okurum.
- Ö.6.2. Okumak insana bilgi ve başarı kazandırır. Sınavlarda soruları iyi yapmak için yani başarılı olmak için.
- Ö.6.3. Okumak insana başarı, başarı, bilgi ve iş kazandırır. Canım sıkıldığında okuyorum bir de öğretmenimin gözüne girmek için okuyorum.
- Ö.6.5. Bilgi ve başarı kazandırır. Ben okumamı hızlandırmak için okuyorum.
- Ö.7.1. Bilgi, başarı ve hayal gücü kazandırır. Ben daha çok yeni şeyler öğrenmek ve eğlenmek için okuyorum.
- Ö.7.2. Bilgi ve başarı kazandırır. Ben genellikle başarılı olmak için okuyorum.
- Ö.7.4. Başarı kazandırır. Derslerimde başarılı olmak için okurum.
- Ö.7.5. Bilgi ve başarı kazandırır. Ben de vaktimi iyi değerlendirmek için okuyorum.
- Ö.8.1. Bence okumak kültürel bilgi olmak üzere pek çok bilgi kazandırır. Gezip göremediğim yerleri ve tanımadığım insanları öğrenmek için.
- Ö.8.2. Bilgi ve başarı kazandırır. Canım sıkıldığı ve dışarıdaki kargaşalardan uzaklaşmak için okuyorum.
-

Kişisel Gelişim

-
- Ö.5.5. İnsanın zihnini geliştirir. Zihin kütüphanemi geliştirmek için okuyorum.
- Ö.7.3. Okumak insana her alanda diğer insanların önüne geçmesine imkân sağlar. Ben de anlamamın gelişmesi için okuyorum.
-

Meslek-İş

-
- Ö.6.4. Okumak insana meslek ve iş kazandırır. Ben okumamı hızlandırmak için okuyorum.
-

Birden Çok Şey

-
- Ö.8.3. Bence okumak insana bilgiyi de başarıyı da gelişimi de kazandırır. Kısaca kitap okumak insanlara çok şey kazandırır. Ben daha çok bilgi almak amacıyla okuyorum.
- Ö.8.4. Bilgi, başarı, iş kısacası hepsini kazandırır. Bilgilenmek ve o kitap hakkında konuşabilmek için okurum.
- Ö.8.5. Bilgi, başarı, ailenin gurur duyması vb. Ben bilgi kazanmak için okurum.
-

Yukarıdaki veriler incelendiğinde öğrencilerin çoğu okumanın kişiye bilgi ve başarı (14) kazandırdığını düşünmektedir. Bu veriyi sırasıyla birden çok şey (3), kişisel gelişim (2) ile meslek ve iş (1) izlemektedir. Öğrencilerin okumanın kişiye kazandıracaklarına yönelik düşüncelerinden hareketle, bu düşüncelerin okuma tercihlerini etkileyebileceği çıkarımı da yapılabilir. Öğrencilerin okuma tercihleri, okumaları sonucunda elde edecekleri, kazanacaklarıyla ilişkili olabilir.

Tablo 10. Okuduğunuz bir kaynaktan (gazete, dergi, kitap vb.) öğrendiğiniz bir bilginin günlük hayatta işinize yaraması sonraki okumalarınızı etkiler mi? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.

Etkiler

-
- Ö.5.1. Ekiler, çünkü sonraki okumalarım da daha iyi okuyabilirim.
- Ö.5.2. Evet etkiler. Çünkü yeni bilgiler öğreniyorum ve sonraki kitapları daha iyi anlıyorum.
- Ö.5.3. Evet etkiler. Çünkü sonraki kitaplarımızı da yeni şeyler öğreneceğiz diye okuruz.
- Ö.5.4. Evet etkiler. Çünkü daha fazla yeni bilgi öğrenmek isteriz.
- Ö.5.5. Ekiler. Çünkü daha iyi okuruz.
- Ö.6.1. Evet etkiler. Çünkü önce öğrendiğim bir bilgi daha sonra bana ilginç, bilinmez gelmez.
- Ö.6.2. Evet etkiler. Çünkü yeni okumalarımızda hayal gücümüzü geliştirir ve empati yapmamızı sağlar.
- Ö.6.3. Evet etkiler, çünkü daha çok bilgi öğrenmek isteriz.
- Ö.6.4. Etkiler. Mesela daha fazla bilgi öğrenmek için daha çok okuruz.
- Ö.6.5. Evet etkiler. Çünkü kitaplardaki yeni bilgileri öğrenmek isteriz.
- Ö.7.1. Evet etkiler. O konuyla ilgili yeni kitaplar alabilirim.
-

Ö.7.2. Evet etkiler. Çünkü yeni kelimeler öğrendiğimiz için yeni kitaplar okumak isteriz.

Ö.7.3. Evet eder. Diğer kitapları daha dikkatli olurum.

Ö.7.4. Evet etkiler. Çünkü daha çok bilgi öğrenmek isterim.

Ö.8.1. Elbette etkiler. Mesela gazete de insanların birbirlerini öldürmesi olayını okuyunca başta üzülüyorum ve neden böyle oluyor deyip kendi hayatıma da bir şekilde bu kitaplardan yararlanıp düzen vermeye çalışıyorum.

Ö.8.2. Evet etkiler. Daha çok kitap okur, daha çok bilgi edinmek isteriz.

Ö.8.3. Evet etkiler. Böylece anlamını bilmediğim kelime karşıma çıkarsa ikincisinde daha iyi anlarım.

Ö.8.4. Eder, çünkü ne kadar çok kitap okursam o kadar çok bilgi edinirim.

Ö.8.5. Evet eder. Çünkü her okudum şeyden yeni bilgi edinirim.

Etkilemez

Ö.7.4. Hayır etkilemez. Çünkü ben kitap vs. okumayı fazla sevmem.

Yukarıdaki veriler incelendiğinde öğrencilerin hemen hemen hepsi (19) geçmişte yapılan okumaların gelecekte yapılacak okumaları doğrudan ya da dolaylı etkileyeceğini düşünmektedir. Sadece bir öğrenci kitap okumayı fazla sevmediği için etkilemeyeceğini düşünmektedir. Bu durum okumanın ortaokul öğrencileri tarafından devamlılık prensibiyle algılandığını göstermektedir. Ayrıca okumaların öğrencileri gerçek yaşam durumlarına hazırladığı, bu okumalar sayesinde öğrencilerin kendi yaşamlarını düzenledikleri de cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu düşünceler, öğrencilerin kendilerini hayata hazırlayan ve yaşamlarını düzenlemelerini sağlayan okumaları tercih etme ihtimallerinin olduğu yorumunu yapmayı da mümkün kılmaktadır.

Tablo 11. Sizce basılı veya elektronik kaynakların hangisinden okumak daha zevklidir? Neden?

Basılı

Ö.5.1. Ben basılı okumayı daha çok seviyorum. Daha anlaşılır oluyor.

Ö.5.2. Basılı kitaplar. Çünkü elektronik kitaplar gözlerimize zarar verir ama basılı kitaplar o kadar zarar vermez.

Ö.5.3. Basılı kitap. Çünkü elektronik kitaplardan okursak beynimizdeki bazı hücreler yok olur.

Ö.5.4. Basılı okumak. Çünkü daha çok zevk alıyorum.

Ö.5.5. Basılı kitap. Çünkü elektronik kitaplar gözlerimizi ağrıtır.

Ö.6.1. Basılı, çünkü elektronik kitapların sayfaları yok, ayrıca kullanamayız.

Ö.6.2. Basılı, çünkü elinde bir kitap oluyor, onun kokusunu içine çekiyorsun, hayal ediyorsun.

Ö.6.3. Basılı kaynaklar, çünkü daha zevkli oluyorlar.

Ö.6.4. Basılı, çünkü istediğim zaman okuyabilirim. Elektronik kaynaklarda elektrik olmazsa okuyamam.

Ö.6.5. Basılı, çünkü kokusunu hissediyorsunuz.

Ö.7.1. Basılı. Çünkü benim daha çok hoşuma gidiyor.

Ö.7.3. Basılı. Çünkü daha çok zevk alıyorum.

Ö.7.4. Basılı, çünkü daha sürükleyici oluyor. Elektronik ortamda dikkatim dağılıyor, başka yerlere girmek istiyorum.

Ö.8.1. Bence hem sağlık hem de duygusal olarak basılı kaynak daha zevkli.

Ö.8.2. Basılı. Çünkü elektronik okurken başım ağrıyor.

Ö.8.3. Bence basılı. Çünkü elektronikte hiç kitap okuyor gibi hissetmiyorum. Ayrıca odaklanamıyorsun. Bence basılı kitap daha gerçekçi.

Ö.8.4. Basılı tabii ki. Çünkü o sayfa kokusu, sayfaları çevirmek bambaşka şey.

Ö.8.5. Bence basılı, çünkü öyle okumayı daha çok seviyorum.

Elektronik

Ö.7.2. Elektronik. Çünkü zaten vaktim çoğu zaman telefonda geçiyor.

Ö.7.5. Elektronik. Çünkü daha kolay.

Sorulan soruya verilen cevaplara göre öğrencilerin en çok basılı (18) kaynaklardan okumayı sevdiğini tespit edilmiştir. Bu durumun nedenleri arasında “zevk alma, anlaşılır olma, daha gerçekçi olma, hoş gitme ve okumayı daha çok sevmek” gibi etkenler sayılmaktadır. Basılı kaynak cevabını veren öğrenciler, elektronik kaynakları tercih etmeme nedenlerini de “bu kaynakların hastalıklara sebebiyet vermesi, dikkat dağıtıcı olması ve gerçekçi olmaması” şeklinde ifade etmektedirler. Elektronik kaynaklardan (2) okumayı tercih eden öğrenciler ise tercihlerini “kolaylık ve süreklilik” nedenleriyle açıklamışlardır. Öğrenci cevaplarından hareketle okunacak materyalin basılı veya elektronik olmasının öğrencilerin okuma tercihlerini etkileme ihtimalinin yüksek olduğunu ifade etmek mümkündür.

Tablo 12. Sınıftaki öğrencilerin çoğunun okuyup üzerinde konuştuğu bir kitabı okuma ihtiyacı duyar mısınız? Böyle bir durumda neler yaparsınız?

Okuma İhtiyacı Duyarım

- Ö.5.1. Duyarım ve hemen o kitabı okurum.
- Ö.5.2. Evet ihtiyaç duyuyorum ve hemen onlardan kitabı isterim.
- Ö.5.3. İhtiyaç duyuyorum ama bu konuda bir şey yapmam.
- Ö.5.4. Tuttuğum takım (Galatasaray) yenince onunla ilgili haberleri okurken heyecanlanırım.
- Ö.5.5. Evet duyuyorum. O kitabın ismini öğrenip hemen satın almak isterim.
- Ö.6.1. Duyarım. Kitabı hemen ben de okurum ve onlarla kitap hakkında konuşur, tartışırım.
- Ö.6.2. Evet, duyuyorum. Üzerinde konuşulan bir kitap ise okumaya değer, okunacak güzel bir kitaptır.
- Ö.6.3. Duyarım. Hemen gider o kitabı satın alır ve okurum.
- Ö.6.4. Duyarım. Onlar konuşunca içinde ne var diye merak eder, heyecanlanırım.
- Ö.6.5. Evet duyuyorum. Çünkü o konuyu bilmezsem, konuşamam ve yalnız kalırım.
- Ö.7.1. Evet duyuyorum. Merak ettiğim için hemen okurum.
- Ö.7.2. Evet duyuyorum. Çünkü çok merak ederim. Hemen arkadaşşımdan isterim.
- Ö.7.3. Duyarım. Hemen o kitabı bulur ve okurum.
- Ö.7.5. Evet duyuyorum. Kitabı alıp arkadaşşılarımdan önce bitirmeye çalışırım.
- Ö.8.2. Evet duyuyorum. Çünkü merak edip okumak isterim.
- Ö.8.3. O kitap hakkında güzel yorumlar duyduysam okumak isterim. Ben de okuduktan sonra arkadaşşılarımla düşüncelerimi paylaşıyorum.
- Ö.8.4. Evet ihtiyaç duyuyorum. O kitabın ismini öğrenip alıp okumak isterim.
- Ö.8.5. Evet duyuyorum. Çünkü o kitabı merak ederim.

Okuma İhtiyacı Duymam

- Ö.7.4. Hayır, duymam. Daha iyi kitaplar bulmaya çalışırım.
- Ö.8.1. Hayır duymam. Çünkü hiç bahsi geçmeyen bir olaya sıfırdan başlamak daha zevkli olacaktır.

Yukarıdaki veriler öğrencilerin çoğunun (18) sınıftaki diğer öğrencilerin okuyup üzerinde konuştuğu bir kitabı okuma ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Bunun nedenlerini ise “merak, topluluğa dâhil olma, kalite ve söz söyleyebilme” gibi etkenler şeklinde açıklamaktadırlar. Bu durum beşinci sorudaki “Sizi okumaya en çok kim teşvik eder?” sorusuna verilen cevaplarla çelişse de okunduktan sonra üzerine konuşulan bir kitabın öğrencilerin dikkatini çektiği görülmektedir. İki öğrencilerin bu durumda okuma ihtiyacı duymayacağını ifade etmiştir. Nedenlerini ise daha iyi kitaplar bulmanın ve yeni bir kitaba başlamanın daha zevkli olacağı şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrenci cevaplarından hareketle arkadaşşıları tarafından okunan ve üzerine konuşulan kitaplar, öğrencilerin bu kitabı okumayı tercih edeceğini göstermektedir.

Tablo 13. Okumanın sosyal hayatta diğer kişilerle iletişim kurarken bir fayda sağladığımı düşünüyor musunuz?

Evet, Fayda Sağlar

- Ö.5.1. Evet. Çok okuyan birisi bilgili olur ve toplumda sözü daha çok dinlenir.
- Ö.5.2. Evet, sağlar. Daha akıcı konuştuğu için konuşması dinlenir.
- Ö.5.3. Evet. Çünkü dilini daha iyi kullanabilir.
- Ö.5.4. Evet, sağlar. Çünkü insanlar kitap okuyanın daha bilgili olduğunu düşünür.
- Ö.5.5. Evet. Çünkü karşısındaki kişinin kullandığı kelimeleri daha iyi anlayabilir.
- Ö.6.1. Evet. Çünkü daha güzel ve düzgün cümleler kurarız ve daha iyi anlaşılırız.
- Ö.6.2. Evet. Çünkü iletişim kurarken cümlelerimiz düzgün ve net çıkar.
- Ö.6.3. Evet düşünüyorum. Çünkü çok okuyan birisi topluluk karşısında daha düzgün ve ekili cümleler kurabilir.
- Ö.6.4. Evet, düşünüyorum. Çünkü daha anlamlı cümleler kurabilir ve insanların karşısında daha rahat konuşabilir.
- Ö.6.5. Evet. Çünkü diğer insanlar güzel anlattığımız için bizim konuşmamızdan etkilenir.
- Ö.7.1. Evet. Özellikle iletişimle ilgili okuduğumuz kitaplar insan ilişkilerinde olumlu etkiler yapar.
- Ö.7.2. Evet, sağlar. Kitap okuduğumuz için daha bilgili konuşuruz.
- Ö.7.3. Evet, düşünüyorum. Çünkü kitap okursak kurduğumuz cümlelerde anlatım bozukluğu olmaz ve diksiyonumuz güzelleşir.
- Ö.7.4. Evet düşünüyorum. Çünkü çok okuyan çok bilir diye bir söze inanıyorum.
- Ö.7.5. Evet, düşünüyorum. Çünkü çok okursan okuduklarını anlar, bilgileri anladıkça toplumda başarılı olarak görülürsün.
- Ö.8.1. Evet. En azından beni medeni bir birey konumuna getirir.
- Ö.8.2. Evet, düşünüyorum. Çünkü toplumda daha akıcı ve uygun konuşabiliriz.
- Ö.8.3. Evet, sağlar. Çünkü birçok kelimenin anlamını bilir ve daha etkili konuşur.
- Ö.8.4. Evet, sağlar. Çünkü düşüncelerini karşı tarafa daha iyi aktarır.
- Ö.8.5. Evet, düşünüyorum. Çünkü okumak insana kendini iyi hissettirir. Bu da onun sosyal ilişkilerine yansır.
-

On birinci soruya cevap veren öğrencilerin tamamı (20) okumanın sosyal yaşamda diğer kişilerle iletişim kurarken fayda sağlayacağına inanmaktadır. Öğrenciler, etkili iletişim için okumanın yararlı olacağını düşünmektedir. Dolayısıyla bu farkındalığın öğrencilerin okuma tercihlerini etkileyebileceğini söyleyebiliriz.

Sonuç

Okuma, eğitim-öğretim sürecinde kazandırılan, kişisel gelişime katkı sağlayan bir beceridir. Okuma öğretimi ile düşünen, sorgulayan, eleştiren, araştıran, üreten ve kendini ifade edebilen bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Yantır, 2011:76). Literatür incelendiğinde, okuyucu ve metin temelli faktörleri içeren ve kitap seçimi için düzenlenen araçların kitabın uzunluğu, türü, konusu, anlatım dilinin akıcılığı ve sadeliği, organizasyon yapısı, tasarım ve biçim özellikleri, anlaşılabilirliği, cümle uzunluğu ve karmaşıklığı, okuyucunun ön bilgisi, okuyucunun yaşamıyla ilişkisi, okuyucunun ilgisi, motivasyonu, kelime bilgisi ve akıcı okuma düzeyi gibi özellikleri dikkate aldığı görülmektedir (Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım, 2012; Schirmer ve Lockman, 2001; Wutz ve Wedwick, 2005).

Öğrencilerin okuma konusundaki eğitim, deneyim ve ön bilgilerinin okuma tercihlerini etkileyeceği ve okuma sürecindeki kişisel görüşlerinin süreci anlamada alan yazına katkı sağlayacağı düşünüldüğünden ortaokul öğrencilerinin okuma tercihlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmadan toplanan verilerin analiz edilip yorumlanması sonrası bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Değerlendirme sonucunda öğrencilerin ev, oda, orman, bahçe, kütüphane gibi sessiz ve rahat ortamlarda okuma yapmayı daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öndeş (2016) de çocukların

okuma tercihlerini artırmak için rahat bir okuma ortamı yaratılması ve dikkat dağıtıcı unsurlardan arındırılmış bir ortam sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Çocukların okuma alanlarını sevmeleri, onların okumaya yönelik olumlu ilişki kurmalarını sağlayacaktır. Öztürk ve Güneş Özden (2019) ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin kullandıkları okuma stratejilerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrencilerin kitap okurken dikkatlerinin dağılmasını istemediklerini ve böylece metni daha iyi anlamak istediklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca aynı çalışmada ışık dengesinin ve rahat ortamın öğrencileri aynı oranda etkilediği belirtilmektedir. Bunun sebebi ise öğrencilerin kitap okurken gözlerini yormayacak ışığı tercih etmeleri ve bu sayede okumaya daha iyi odaklanmaları şeklinde açıklanmaktadır. Öğrencilerin sessiz ve rahat ortamlarda okumayı tercih etmeleri, okuduğunu anlamlandırma isteklerini de göstermektedir. Okuma, bir anlama becerisi de olduğundan öğrencilerin bu yöndeki tercihleri anlaşılır ve kabul edilebilirdir.

Öğrencilerin ilgi alanlarına giren kitap türlerini diğer kitap türlerine göre daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir. Dökmen (1995)'e göre bireyleri okumaya yöneltmede ilk adım, bireylerin sahip oldukları ihtiyaçların neler olduğunun belirlenmesidir. Ayrıca bireylerin ilgilerinin de tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda ve doğru bir şekilde okumaya yöneltmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yıldız (2011) öğrencilerin okuma süreçlerinde etkili olan kişisel faktörlerden bazılarının merak, amaç ve ihtiyaçlar olduğunu ifade etmektedir. Okuma sürecinde öncelikle çocuğun okuma eğilimlerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü yaş grubu ve sınıf seviyesine göre öğrencilerin ilgi alanlarına giren okuma materyalleri farklılık göstermektedir. Bu durum öğrencilerin okuma tercihlerinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Araştırma sonuçlarından bir diğeri öğrencilerin okuma sürecinde en çok sessiz okumayı tercih ettiklerinin tespit edilmesidir. Çelik (2006)'e göre insan hayatında en çok kullanılan okuma alışkanlığı sessiz okumadır. Sessiz okumada göz ve zihin ikilisinin etkin rol alması anlamayı hızlandırmakta, okuma hızı artmakta, bu da anlamayı kolaylaştırmaktadır. Kirby (2003) çalışmasında sürdürülebilir sessiz okuma etkinliğinin (SSR) öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisini incelemiş, iki ay boyunca devam edilen sürdürülen sessiz okuma programının öğrencilerdeki kitap okuma zevkini ve okul dışı kitap okuma alışkanlığını artırdığı görmüştür. Öztürk ve Güneş Özden (2019) okuma sürecinde öğrencilerin genel olarak sessiz okumayı tercih ettiklerini belirtmektedir. Bu tercihin sebebini de sessiz okumanın sesli okumaya göre daha az yorucu olması ve öğrencilerin sessiz okuma ile daha uzun süre okuyabilmesi şeklinde açıklamaktadır. Beydoğan ve Taşdemir (2007) de eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin genellikle okuduğunu anlama için sessiz okumayı tercih ettiklerini tespit etmiştir. Alan yazındaki çalışma sonuçları ile araştırma sonucu örtüşmektedir.

Araştırmada öğrencilerin okuma tercihlerinde ailelerin ve öğretmenlerin birinci derecede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki öğrencilerin okuma tercihleri başta olmak üzere okuma sürecinde ailelerin (Biçici, 2006; Bozkurt, 2013; Çiğdemir, 2021; Deniz, 2016; Durualp, Durualp E. ve Çiçekoğlu, 2013; Er, 2018; Kurnaz ve Yıldız, 2015; Matvichuck, 2015; Senechal, 2006; Ülper, 2011) ve öğretmenlerin (Aksoy ve Öztürk, 2018; Bamberger, 1990; Batmaz ve Erdoğan, 2019; Deniz, 2016; Karakullukçu ve Çelik, 2020; Tekgül, 2013; Ünalın, 2006) etkisini ortaya koyan çalışma sonuçları ile bu çalışma sonucu örtüşmektedir.

Araştırmada ulaşılan bir başka sonuç da öğrencilerin basılı kaynaklardan okumayı elektronik kaynaklardan okumaya göre daha çok tercih etmesidir. Başaran (2014) ilköğretim öğretmenlerinin sınıflarında özellikle hikâye edici metinlerin, şiirlerin veya uzun metinlerin okunması söz konusu olduğunda ekrandan okuma yerine kâğıttan okumayı tercih etmeleri gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca okumaya karşı olumlu tutumları düşük öğrencilerle yapılan okuma etkinliklerinde de basılı materyalleri kullanmanın daha doğru olacağını belirtmektedir. Maden (2019) ise çalışmasında sosyal

medya, mobil cihazlar ve internet kaynaklarının e-okuma alışkanlıklarının sergilendiği ve geliştiği alanlar olduğunu belirtmektedir. Yani öğrenciler, kısa ve hızlı okumalarda elektronik kaynaklara yönelirken uzun ve sanatsal okumalarda basılı kaynakları tercih etmektedirler.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan biri de ortaokul öğrencilerinin arkadaşlarının okuyup üzerinde konuştuğu bir eseri okuma tercihinin öğrencilerde aynı etkiyi oluşturmamakla birlikte çoğu öğrencide o kitabı okuma isteği uyandırdığıdır. Çintaş Yıldız, Ceran ve Sevmes (2015) yaptıkları çalışmada öğrencilerin okuma tercihlerinde arkadaş tavsiyesinin önemli bir yere sahip olduğunu belirtmektedir. Yıldız (2013) çalışmasında okuma sürecinde güdülemeye dikkat çekerek dışsal güdülenmenin bu süreçte önemli olduğunu belirtmektedir.

Bu sonuçların dışında öğrencilerin çoğu, okumanın insana daha çok bilgi ve başarı kazandırdığını; okumayı daha çok kendini geliştirmek amacıyla yaptığını ve okuma sayesinde özgürleştiğini ifade etmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçların aileler başta olmak üzere öğretmenlere, alan uzmanlarına, program tasarımcılarına ve kitap yazarları gibi eğitim-öğretim sürecinin tüm paydaşlarına ortaokul seviyesindeki öğrencilerin okuma tercihlerine yönelik bir fikir vereceği düşünülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde gerçekleştirilmiştir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makale, yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışmasına dair herhangi bir durum söz konusu olmamıştır.

Kaynakça

- Aksoy, E. ve Öztürk S. D. (2018). Öğrencilerdeki okuma alışkanlığının öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1),143-184.
- Anderson, R.C., Wilson, P.T., ve Fielding, L.G. (1988). Growing in reading and how children spend their time outside of school. *Reading Research Quarterly*, 23, 285-303.
- Angeletti, N., Hall, C. ve Warmac, E. (1996). *Improving elementary students' attitudes toward recreational reading*. An Action Research Project for the Degree of Master of Arts in Teaching and Leadership. Saint Xavier University, Chicago Illinois. Retrieved from ERIC database (ED398553).
- Ateş, S., Çetinkaya, F. ve Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir? *İlköğretim Online*, 11 (2), 319-331.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme* (çev. B. Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Başaran, M. (2014). 4. sınıf seviyesinde ekrandan ve kâğıttan okumanın okuduğunu anlama, okuma hızı ve metne karşı geliştirilen tutum üzerindeki etkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 248-268.
- Batmaz, O. ve Erdoğan, Ö. (2019). İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki ve bu konuya yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1429-1449.

- Beydoğan, H. Ö. ve Taşdemir, A. (2007). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin bazı değişkenler açısından okuma-anlama becerilerinin incelenmesi*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5-7 Eylül, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Biçici, N. (2006). Annelerin çocuk kitabı seçimi hakkındaki görüşleri (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Bozkurt, M. (2013). *Beşinci sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuduğunu anlama farkındalığı ve okuma motivasyonları ile okuma düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Çelik, C. E. (2006). Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 7, 18-30.
- Çiğdemir, S. (2021). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyini etkileyen bireysel ve çevresel faktörlerin incelenmesi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çintaş Yıldız, D., Ceran, D. ve Sevmez, H. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları profili. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 141-166.
- Dodson, F. (2000). *Baba gibi yar olmaz* (çev. S. Selvi). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Dökmen, Ü. (1995). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine bir araştırma*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Durualp E., Durualp, E. ve Çiçekoğlu P. (2013). 6-8. Sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4(1), 159-174.
- Er, Z. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz, E. (2016). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları* 3 (2), 46-64.
- Geçgel, H. ve Burgul, (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerin okuma ilgi alanları (Çanakkale örneği). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 341-353.
- Harris, V. J. (2008). Selecting books that children will want to read. *The Reading Teacher*, 61, 426-430.
- Harris, J. A. ve Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability*. London Group Ltd.
- Karakullukçu, N. ve Çelik Y. (2020). İlkokul öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf öğretmenlerinin rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), s.1-14.
- Katranacı, M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kitap okuma motivasyonlarının incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(2), 49-62.
- Kirby, M. C. (2003). *The effects of weekly, sustained silent reading time on recreational reading habits and attitudes in a 9th grade English classroom*. (Master's thesis) Retrieved from ERIC Document Reproduction Service (No. 479485).
- Kurnaz, H. ve Yıldız, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar (TSA) Dergisi*. 19/3, 53-70.
- Maden, A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin e-okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), PROCEEDINGS ICES-2019*, 24-36.
- Matvichuk, T. (2015). The influence of parent expectations, the home literacy environment, and parent behavior on child reading interest. *Senior Honors Theses & Projects*. 436.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (çev. S. Turan). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öndeş, Ö. (2016). *Çocuklara kitap okumayı sevdirmenin püf noktaları*. 11.12.2021 tarihinde Hürriyet Gazetesi, <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/cocuklara-kitap-okumayi-sevdirmenin-puf-noktalari-40047668> adresinden alındı.
- Öztürk, S. ve Güneş Özden, M. (2019). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin kullandıkları okuma stratejileri. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 1(1), 100-135.
- Padak, N. & Rasinski, T. (2007). Is being wild about Harry enough? Encouraging independent reading at home. *The Reading Teacher* 61,350-353.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt N. ve Serin O. (2003). Üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve alışkanlıklarını etkileyen faktörler. *Eğitim Araştırmaları*, 4(12), 149-157.

- Senechal, M. (2006). Testing the home literacy model: parent involvement in kindergarten is differentially related to grade 4 reading comprehension, fluency, spelling, and reading for pleasure. *Scientific Studies Of Reading*, 10(1), 450-590.
- Schirmer, B.R., & Lockman, A.S. (2001). How I do find a book to read? Middle and High School students use a rubric for self-selecting material for independent reading. *Teaching Exceptional Children*, 34, 36-42.
- Stanovich, K. (1986). Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. *Reading Research Quarterly*, 21, 360-406.
- Şirin, M. R. (2006). *Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi*. Çocuk Vakfı Çocuk Edebiyatı Okulu Yayını, <http://www.cocukvakfi.org.tr> (12.12.2021 tarihinde erişilmiştir)
- Tekgül, K. (2013). İdareci ve öğretmenlerin öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik düşüncelerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ülper, H. (2011). Öğrenci açısından okumaya güdüleyici etmenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 941-960.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi*. Nobel Yayıncılık.
- Worthy, J. (2002). What makes intermediate-grade students want to read? *The Reading Teacher*, 55 568-569.
- Wutz, J.A., & Wedwick, L. (2005). Bookmatch: Scaffolding book selection book for independent reading. *International Reading Association*, 16-32.
- Yantrı, N. (2011). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, M. (2013). İlköğretim 3, 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(16), 250-272.
- Yıldız, M. ve Akyol, H. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793- 815.